
Operacije u binarnom brojnom sistemu

Sabiranje

---

x	y	x+y	Prenos
0	0	0	0
0	1	1	0
1	0	1	0
1	1	0	1

Oduzimanje

---

x	y	x-y	Pozajmica
0	0	0	0
0	1	1	1
1	0	1	0
1	1	0	0

Množenje

---

x	y	$x*y$
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

Predstavljanje označenih brojeva

Zapis označenih brojeva

- Broj čiji zapis uključuje njegov znak se naziva označen
- U zapisu u binarnom sistemu binarna cifra a_{n-1} na mestu najveće težine označava znak broja
  - Broj je negativan akko je $a_{n-1} = 1$
  - a pozitivan akko je $a_{n-1} = 0$

Zapis označenih brojeva

- ❑ Predstavljanje označenih brojeva korišćenjem binarnog brojnog sistema zahteva uvođenje ograničenja u već postojeće brojeve: oni moraju imati konačan i nepromenljiv broj bita.
- ❑ Najčešće se koriste podaci dužine 8, 16 ili 32 bita.
- ❑ Sa nepromenljivim brojem bita možemo da predstavimo samo određeni broj objekata.
- ❑ Sa n bita možemo da predstavimo označene vrednosti u opsegu:

Od -2^{n-1} do $2^{n-1} - 1$

Zapis označenih brojeva

- ❑ Na primer, sa 8 bita možemo predstaviti samo 256 različitih objekata. Negativne vrednosti su objekti kao i pozitivne vrednosti.
- ❑ Zbog toga se pola mogućih kombinacija dodeli pozitivnim, a druga polovina negativnim brojevima.
- ❑ Najbolji pristup je da predstavimo negativne vrednosti u opsegu -128 do -1 i pozitivne vrednosti u opsegu 0 do 127.

Zapis označenih brojeva

---

1. Znak i apsolutna vrednost
2. Nepotpuni komplement
3. Potpuni komplement

Znak i apsolutna vrednost

- U n-bitnoj reči krajnje levi bit označava znak, a ostalih n-1 bitova apsolutnu vrednost broja
- Ukoliko je krajnji levi bit **0** broj je pozitivan
- Ukoliko je krajnji levi bit **1** broj je negativan
- Primer 1:

+5	0	0	0	0	0	1	0	1
-5	1	0	0	0	0	1	0	1
	znak	apsolutna vrednost broja						

Znak i apsolutna vrednost

- **Primer 2.** Predstaviti broj -15 u zapisu: znak i apsolutna vrednost.

+15   0 0 0 0 1 1 1 1

-15   1 0 0 0 1 1 1 1

Znak i apsolutna vrednost

Dva glavna nedostatka ovog načina zapisa su:

- Pri izvođenju računskih operacija za otkrivanje eventualnog prekoračenja neophodno je ispitivati znak i apsolutnu vrednost oba argumenta
- Nula se može zapisati na dva načina:

+0	0	0	0	0	0	0	0
-0	1	0	0	0	0	0	0

Nepotpuni komplement

- U zapisu broja A u nepotpunom komplementu u n -bitnoj reči krajnje levi bit označava znak broja
- Ostalih $n-1$ bitova označavaju vrednost broja A koja se zapisuje na sledeći način:
  - Za pozitivne brojeve kao apsolutna vrednost tog broja i
  - Za negativne brojeve kao broj koji se dobija kada se u zapisu apsolutne vrednosti broja A svaka cifra zameni njenim komplementom

Nepotpuni komplement

- **Primer 3:** Predstaviti broj -5 u obliku nepotpunog komplementa

+5

0	0	0	0	0	1	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---

-5

1	1	1	1	1	0	1	0
---	---	---	---	---	---	---	---

- Glavni nedostatak: dvostruka nula

+0

0	0	0	0	0	0	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---

-0

1	1	1	1	1	1	1	1
---	---	---	---	---	---	---	---

Potpuni komplement

- Omogućava jednostavnije izvođenje računskih operacija
- Posедуje samo jedan zapis nule što olakšava izvođenje operacije sa nulom

Potpuni komplement

- Pri zapisu broja A u potpunom komplementu krajnje levi bit u n -bitnoj reči označava znak broja, a ostalih $n-1$ označavaju vrednost broja:
  - Za pozitivne brojeve kao apsolutna vrednost broja i
  - Za negativne kao broj koji se dobija kada se na zapis broja A u nepotpunom komplementu doda jedinica na mesto najmanje težine

Potpuni komplement

□ **Primer 4:** Predstaviti broj -5 u obliku potpunog komplementa:

+5

0	0	0	0	0	1	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---

1) Nepotpuni komplement

1	1	1	1	1	0	1	0
---	---	---	---	---	---	---	---

2)   +1

Potpuni komplement -5

1	1	1	1	1	0	1	1
---	---	---	---	---	---	---	---

Potpuni komplement

□ **Primer 5:** Predstaviti broj -15 u obliku nepotpunog komplementa

+15

0	0	0	0	1	1	1	1
---	---	---	---	---	---	---	---

1) Nepotpuni komplement

1	1	1	1	0	0	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---

2)

+1

Potpuni komplement

-15

1	1	1	1	0	0	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---

Potpuni komplement

□ Ne postoji problem dvostruke nule.

+0

0	0	0	0	0	0	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---

1) Nepotpuni komplement

1	1	1	1	1	1	1	1
---	---	---	---	---	---	---	---

2)

+1

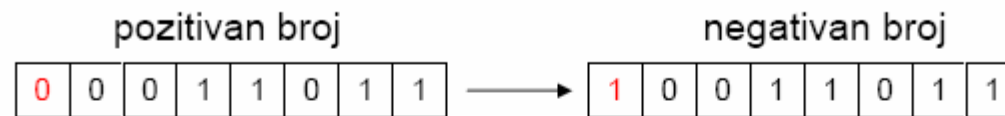
Potpuni komplement

-0

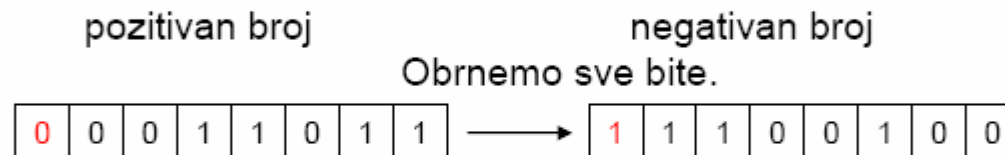
0	0	0	0	0	0	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---

Rezime

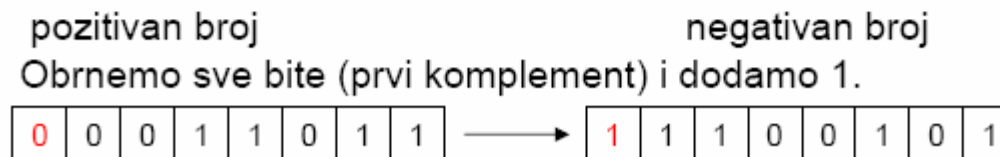
1. Prirodni predznak

2. Prvi komplement

3. Drugi komplement

Primer 6:

- Dat je zapis označenog celog broja u obliku znaka i apsolutne vrednosti. Odrediti njegov dekartov ekvivalent:
  - a. 00001001
  - b. 10000011
  - c. 10000110

Primer 6:

- Dat je zapis označenog celog broja u obliku znaka i apsolutne vrednosti.
Odrediti njegov dekartov ekvivalent:

a. $(00001001)_2 = (9)_{10}$

b. $(10000011)_2 = (-3)_{10}$

c. $(10000110)_2 = (-6)_{10}$

Primer 7:

- Dat je zapis označenog celog broja u nepotpunom komplementu $(11111001)_2$.
Odrediti njegov dekartov ekvivalent:

1	1	1	1	1	0	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---

0	0	0	0	0	1	1	0
---	---	---	---	---	---	---	---

$$(11111001)_2 = (-6)_{10}$$

Primer 8:

- Dat je zapis označenog celog broja u potpunom komplementu $(11111001)_2$.
Odrediti njegov dekartov ekvivalent:

1	1	1	1	1	0	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---

1)

-1

1	1	1	1	1	0	0	0
---	---	---	---	---	---	---	---

2)

0	0	0	0	0	1	1	1
---	---	---	---	---	---	---	---

$$(11111001)_2 = (-7)_{10}$$

Sabiranje u potpunom komplementu

a) $+14+10$

		0	0	0	0	1	1	1	0
A=+14	=	0	0	0	0	1	1	1	0
B=+10	=	0	0	0	0	1	0	1	0
<hr/>									
C'	=	0	0	0	1	1	0	0	0
<hr/>									
C=+24	=	0	0	0	1	1	0	0	0

prenos

Prekoračenje

- Pravilo za otkrivanje prekoračenja je jednostavno:
- *Sko se sabiraju dva broja istog znaka, prekoračenje se javlja ako i samo ako rezultat sabiranja ima suprotan znak.*

Sabiranje u potpunom komplementu

c) +100+65

		0	1	0	0	0	0	0	0	↙ prenos
A=+100	=	0	1	1	0	0	1	0	0	
B=+65	=	0	1	0	0	0	0	0	1	
C'	=	0	1	0	1	0	0	1	0	1
C=***	=	1	0	1	0	0	1	0	1	

**Prekoračenje –
jer se sabiranjem dva pozitivna dobija negativan broj**

Sabiranje u potpunom komplementu

d) $-100 + (-65)$

		1	0	1	1	1	1	0	0	↙ prenos
A=-100	=	1	0	0	1	1	1	0	0	
B=-65	=	1	0	1	1	1	1	1	1	
C'	=	1	0	1	0	1	1	0	1	1
C=***	=	0	1	0	1	1	0	1	1	

**Prekoračenje –
jer se sabiranjem dva negativna dobija pozitivan broj**

Predstavljanje označenih brojeva